

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z projektem noweli do ustawy z dnia 4. listopada 1891 roku Nr. 80 Dz. ust. kraj. urządzającej stosunki zdrojowisk i uzdrowisk w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy widząc braki w ustawie z dnia 4. listopada 1891 Nr. 80 Dz. ust. kraj. urządzającej stosunki naszych uzdrowisk i zdrojowisk, w celu podniesienia ich rozwoju i w celu zabezpieczenia prawidłowej gospodarki funduszami kuracyjnymi, proponuje w tej ustawie zmiany i uzupełnienia w §. 1., 5., 6., 7., 10., 11., 12. i 14.

Główne zasadnicze zmiany odnoszą się do §. 6. i 10-go, w innych paragrafach są tylko zmiany formalne albo pozostające w związku ze zmianami w §. 6. i 10-tym.

W §. 6 tym, który dotyczy funduszu kuracyjnego w ustawie obowiązującej, były tylko pomieszczone postanowienia określające, jak ma być ten fundusz administrowany, nie było atoli przepisów, któreby umożliwiły Władzom wyższym krajowym skuteczną ingerencyę i kontrolę nad tymi funduszami, Wydział krajowy zatem rozszerza ten paragraf w omawianym kierunku.

§. 10-ty dotyczy nominacyi lekarza zdrojowego, którego według dotychczasowej ustawy wybierał i mianował albo właściciel zakładu, albo Komisya zdrojowa zależnie od tego, kto go płacił.

Zdrowiska nasze, jak doświadczenie uczy, zamiast się podnosić, jak na to zasługują, widocznie upadają, a Wydział krajowy śledząc za przyczynami, przyszedł do przekonania, że stanowisko lekarza w naszych zdrojowiskach, które są zakładami zarazem publicznymi, jest źle postawione i okoliczność ta jest przyczyną wielu wadliwości i jedną z przyczyn upadku naszych zdrojowisk.

W zdrojowiskach i uzdrowiskach schodzą się interesy dwu czynników. Z jednej strony stoi właściciel a obok niego grupują się czynniki miejscowe jak osadnicy i Komisye zdrojowe, z drugiej strony jest publiczność, która przybywa dla poratowania zdrowia i nie tylko nabywa to, co zdrojowiska podają, ale za pośrednictwem funduszu kuracyjnego bierze udział wydatny w urządzeniach i mniejszych inwestycjach w zdrojowiskach i uzdrowiskach.

Oba te czynniki pod pewnym względem mają interesy wspólne, pod innym zaś względem rozbieżne. Utrzymanie równowagi na licznych stycznych punktach pomiędzy interesami obu tych czynników jest niezbędnym warunkiem pomyślnego rozwoju zdrojowisk i uzdrowisk.

Najważniejszym czynnikiem pośredniczącym pomiędzy tymi różnorodnymi interesami jest lekarz zdrojowy, szczególnie wobec publiczności.

Wobec tego każdy przyznać musi, że czynnik ten pośredniczący czyli lekarz, nie powinien być związany albo zupełnie zależny od jednego z czynników, których interesy w zdrojowisku ze sobą się wikłają. Niezbędnem także jest, aby nad tym lekarzem była kontrola i nadzór Władz wyższych krajowych po za obrębem zdrojowiska działających. Słusznie zatem Wydział krajowy podnosi, że zależność zupełna i ścisły związek lekarza zdrojowego z właścicielem lub Komisją zdrojową musi na rozwój zdrojowiska wpływać niekorzystnie.

W myśl tego też w §. 10. przenosi Wydział krajowy prawo wyboru i nominacji lekarza na naczelne Władze krajowe we wspólnem porozumieniu działające. Właścicielom zaś i Komisjom zdrojowym pozostawia wpływ tylko na tok wyboru i nominacji lekarza o tyle, że obiecuje brać pod ścisłą rozwagę w tej mierze opinię właściciela i Komisji zdrojowej.

Komisya administracyjna uznaje wprawdzie słuszność poglądów, które Wydział krajowy skłonił do proponowanych zmian w ustawie w mowie będącej, sądzi atoli, że zasada przyjęta w dotychczasowej ustawie: „lekarza mianuje ten, kto go opłaca“, powinna być uwzględniona.

Dalej także Komisya administracyjna sądzi, że zmiana proponowana przez Wydział krajowy naruszałaby bardzo znacznie naturalne prawa właścicieli zdrojowisk i uzdrowisk i nie dawałaby właścicielom możności rozwiązania stosunku z lekarzem zdrojowym.

W tem trudnem położeniu i w tej kolizji interesów rozmaitych, jakie się w zdrojowiskach i uzdrowiskach kojarzą i krzyżują, sądzi Komisya administracyjna, że takie przeniesienie prawa wyboru i nominacji lekarza na Wydział krajowy byłoby tylko odpowiednie w tych zdrojowiskach i uzdrowiskach, w których jest właścicielem ciało zbiorowe t. j. gmina lub Komisya zdrojowa i dlatego proponuje tę zmianę dla tych ostatnich, pozostawiając dla zdrojowisk i uzdrowisk, w których właścicielem jest osoba prywatna, zasadę w obowiązującej ustawie przyjętą.

Wobec powyższego Komisya administracyjna proponuje następujące zmiany w projekcie noweli do ustawy z dnia 4. listopada 1891 Nr. 80, Dz. u. kr., przedłożonej Wysokiemu Sejmowi do uchwały.

W §§. 1., 6., 7., 10., 11., 13. i 14. Komisya proponuje zmianę, aby wszędzie zamiast: „C. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym“, było umieszczone: „Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem“. Zmianę tę Komisya administracyjna proponuje dlatego, że słusznem jest, aby sprawy dotyczące zakładów sanitarnych, jakimi są niewątpliwie zdrojowiska i uzdrowiska, należały w większej części i w pierwszej linii do zakresu Władzy autonomicznej. Wpływ c. k. Namiestnictwa przez tę zmianę weale nie będzie umniejszony, gdyż i tak c. k. Namiestnictwo w proponowanej noweli do omawianej ustawy ma zapewnione większe prawa ingerencji, aniżeli je miało w ustawie obowiązującej.

W §. 6. ustępie drugim zamiast słów: „zakładów zdrojowych i stacyi klimatycznych“ proponuje Komisya administracyjna słowa: „powstałego z funduszu kuracyjnego w zakładach zdrojowych i w stacyach klimatycznych“ a to dla lepszego określenia majątku, o który się rozchodzi.

Nadto w §. 6. w ustępie 6. na końcu po słowie: „w ogóle“ proponuje Komisya administracyjna dodatek: „i co do stosunków sanitarnych“ sądzi bowiem, że Komisya zdrojowa o stosunki sanitarne dbać powinna.

Wreszcie w ustępie 8. §. 6. po słowie: „publicznych“ proponuje Komisya zdrojowa dodatek: „o ile akt fundacyjny inaczej nie postanawia.“ z przyczyny w brzmieniu dodatku tego uwidocznionej.

Z przyczyn w wywodzie niniejszym wyżej wyszczególnionych w §. 10. w ustępie drugim zamiast tegoż proponuje Komisya administracyjna następujące brzmienie:

W zdrojowiskach i uzdrowiskach będących własnością prywatną mianuje lekarza zdrojowego właściciel, który go opłaca, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział krajowy, w zdrojowiskach zaś i uzdrowiskach, które pozostają w zarządzie gmin, mianuje lekarza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem a to po przedstawieniu dotyczącej Rady gminnej.

Wreszcie w §. 14. proponuje Komisya administracyjna dodatek na końcu ustępu drugiego po słowie „górnicy“ a mianowicie: „i wysłuchaniu opinii właściciela“ uznaje bowiem, że temu ostatniemu słusznie się to należy.

Co do reszty zmian obowiązującej obecnie ustawy Komisya administracyjna zgadza się z poprawkami w noweli Wysokiemu Sejmowi przedłożonej.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony pod ./. projekt ustawy.

Przewodniczący:

Jan Szeptycki.

Sprawozdawca:

Mars.

Ustawa

z dnia urządzająca stosunki zdrojowisk i uzdrowisk w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Każde zdrojowisko lub uzdrowisko (stacya klimatyczna), otwarte dla publicznego użytku na mocy zezwolenia Władzy państwowej winno mieć swój statut.

Statut wydaje Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem i ogłasza go w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

§. 2.

Statut oznacza granice terytoryalne i ustanawia organizacyę zakładu:

§. 3.

Organami zakładu są:

- a) Komisya zdrojowa lub Komisya klimatyczna;
- b) zarząd zakładu;
- c) lekarz zdrojowy lub lekarz klimatyczny.

§. 4.

Komisyja składa się z następujących członków:
z delegata c. k. Namiestnictwa,
z delegata Wydziału krajowego,
z właściciela zakładu lub jego zastępcy,
z lekarza zdrojowego lub lekarza klimatycznego,
z naczelnika gminy i przełożonego obszaru dworskiego,
ewentualnie z inspektora (§. 11.).

Czy oprócz powyżej wymienionych mają być do składu Komisyi powołani inni delegaci, czy to z grona gości, czy lekarzy ordynujących, czy właścicieli realności osiadłych w zakładzie, orzeka statut.

§. 5.

Przewodniczącego Komisyi mianuje c. k. Namiestnictwo z pomiędzy członków Komisyi. Zastępcę przewodniczącego oraz sekretarza i skarbnika wybiera Komisya.

Okres urzędowania Komisyi oznacza statut.

Statut określi, w jakich wypadkach członek Komisyi utracą swój mandat.

§. 6.

Zadaniem Komisji w ogólności jest staranie się o jak najpomyślniejszy rozwój zakładu, o wygody i rozrywki dla gości, oraz czuwanie nad tem, aby zakład skądkolwiek szkody nie doznał.

W szczególności:

zawiaduje Komisya funduszem kuracyjnym w granicach przeznaczenia tego funduszu i czuwa nad całością majątku powstałego z funduszu kuracyjnego w zakładach zdrojowych i stacyach klimatycznych;

wymierza i pobiera w granicach przez właściwe władze oznaczonych taksy i opłaty, a mianowicie:

taksy kuracyjne, taksy na muzykę i opłaty od przedsiębiorstwa, zabaw, koncertów, teatrów, widowisk, oraz od urzędzeń utrzymywanych kosztem funduszu kuracyjnego;

uwalnia w pojedynczych na uwzględnienie zasługujących wypadkach od obowiązku uiszczania taks i opłat;

czyni wnioski co do ustanowienia wysokości zmiany taks i opłat, co do regulaminu najmu mieszkań, co do utrzymywania dróg i ścieżek, przepisów kąpielowych, cen mieszkań i cenników w ogóle i co do stosunków sanitarnych;

wzywa pomocy właściwych władz, gdyby zakładowi skądkolwiek groziła szkoda lub uszczerbek;

zawiaduje szpitalem w zdrojowisku (uzdrowisku), gdyby taki szpital powstał ze składek publicznych, o ile akt fundacyjny inaczej nie postanawia.

Z końcem miesiąca września każdego roku obowiązana jest Komisya zdrojowa (klimatyczna) uchwalić preliminarz dochodów i wydatków na rok następny i wraz z umotywowaniem przedłożyć go Wydziałowi krajowemu, który wspólnie z c. k. Namiestnictwem preliminarz ten zatwierdza.

Gdyby Komisya nie wstawiła do preliminarza bądź to należitości, które mają ścisłą łączność z zadaniem Komisji i przeznaczeniem funduszu kuracyjnego, lub też należitości, które pokryte być mają na mocy wyroku sądowego, orzeczenia administracyjnego lub też na mocy prawnego dokumentu zobowiązania, wówczas Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem może taką należitość z urzędu wstawić do preliminarza wydatków i w razie potrzeby zarządzić pokrycie niedoboru budżetowego dochodem z taks lub opłat przewidzianych w §. 12. niniejszej ustawy.

Z końcem każdego roku, a najpóźniej z końcem miesiąca stycznia następnego roku składa Komisya z zarządu funduszem kuracyjnym rachunek Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu, a w ciągu sezonu następnego podaje ten rachunek do publicznej wiadomości.

W razie nieodpowiedniego zarządu funduszem kuracyjnym, może być zarząd ten odebrany Komisji i sprawowanie onego powierzonym organowi ustanowionemu przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

§. 7.

Komisya w zakresie działania, służącym jej w moc niniejszej ustawy, wyznacza swoje organa administracyjne i wykonywa swe uchwały, o ile one nie naruszają praw prywatnych.

Przeciw uchwałom i zarządzeniom Komisji służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w ciągu dni czternastu, które w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem załatwia takie odwołanie ostatecznie.

§. 8.

Decyzja co do poczynionych wniosków Komisji służy stosownie do przedmiotu bądź właścicielowi zakładu, bądź władzy, w moc ustaw do tego powołanej.

§. 9.

Właściciel zakładu winien ustanowić zarządcę odpowiedzialnego wobec władz za zachowanie obowiązujących przepisów.

§. 10.

Lekarz zdrojowy (klimatyczny) zawiaduje sprawami sanitarnymi zakładu.

W zdrojowiskach i uzdrowiskach będących własnością prywatną mianuje lekarza zdrojowego ten, kto go opłaca, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział krajowy; w zdrojowiskach zaś i uzdrowiskach, które pozostają w zarządzie gmin, mianuje lekarza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, a to po przedstawieniu dotyczącej Rady gminnej.

Statut oznaczy, kto i w jaki sposób opłacać ma lekarza zdrojowego (klimatycznego).

§. 11.

Instrukcja wydana przez c. k. Namiestnictwo określa wymaganą kwalifikację i obowiązki lekarza.

Władzę dyscyplinarną nad lekarzem wykonywa Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

W zakładach liczniej odwiedzanych służy c. k. Namiestnictwu prawo mianowania inspektora w celu państwowego nadzoru nad wykonywaniem policyi miejscowej.

§. 12.

Fundusz kuracyjny powstaje:

- a) z taks kuracyjnych i taks na muzykę;
- b) z opłat pobieranych od przedsiębiorstw, widowisk, zabaw, koncertów i t. d.;
- c) z opłat pobieranych za używanie urządzeń utrzymywanych kosztem funduszu kuracyjnego;
- d) z grzywien, jakieby na rzecz funduszu kuracyjnego przyznano, wreszcie
- e) z datków dobrowolnych i zapisów.

Funduszu kuracyjnego używać należy na upiększenie zakładu, na urządzenia służące do uprzyjemnienia gościom pobytu w zakładzie, na opłacanie muzyki, na subwencyonowanie szpitala w zdrojowisku (uzdrowisku), na spłaty zobowiązań Komisji, ewentualnie na opłacanie lekarza, urzędników i służb Komisji.

§. 13.

Wysokość taks i opłat wymienionych w §. 12. lit. a) i b) oznacza Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Ewentualne prywatno-prawne pretensje z powodu dotychczasowego poboru taks i opłat mają być uregulowane przed wydaniem statutu.

§. 14.

O przyznaniu okręgu ochronnego poszczególnemu zdrojowisku orzekają c. k. Władze górnicze na podstawie obowiązujących ustaw.

Poszukiwanie na obszarze zdrojowiska za minerałami nie-zastrzeżonymi, jako też wiercenie lub kopanie głębokich studni na tym obszarze zależnem jest od zezwolenia Władzy politycznej po wysłuchaniu opinii Władzy górniczej i wysłuchaniu opinii właściciela.

§. 15.

Orzeczenie, czy wywłaszczenie na podstawie §. 365. ustawy cywilnej ma być zastosowane na rzecz właściciela poszczególnego zakładu, a względnie na rzecz funduszu kuracyjnego, należy do kompetencji c. k. Władz politycznych.

§. 16.

Ustawa niniejsza w niczem nie narusza służącego administracyi państwa prawa nadzoru zwierzchniczego nad zdrojowiskami i uzdrowiskami.

§. 17.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dni trzydzieści po jej ogłoszeniu.

§. 18.

Wykonanie tej ustawy polecam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.
